

Een pinautomaat in Kiev en een computer in Melbourne laten zien getroffen te zijn door de cyberaanval. FOTO'S EPA

Cybercriminelen die sluizen opendraaien?

Fabrieken, havenbedrijven en pakketbezorgers die helemaal niks meer kunnen. In luttele uurtjes wordt pijnlijk duidelijk hoe schadelijk een cyberaanval kan zijn. Maar hoe kwetsbaar is Nederland eigenlijk? Moeten we écht bang zijn?

EEFJE OOMEN
TON VOERMANS

Eigenlijk is het gek dat veel Nederlanders zich nu pas rot schrikken, vindt Jan van den Berg, de hoogleraar Cyber Security van de TU Delft. Wie een béétje had opgelet had inmiddels al lang geconcludeerd dat cyber attacks geen science fiction meer zijn. De afgelopen jaren waren er verschillende heftige incidenten. Zo legde in 2010 het computervirus Stuxnet het nucleaire verrijkingsprogramma van Iran totaal plat. En ontvreemdden cyberdieven in 2013 geruisloos maar liefst 1 miljard dollar van verschillende banken. 1 miljard! En werden eind 2015 verschillende elektriciteitscentrales in Oekraïne gehackt. Honderdduizenden bewoners zaten uren zonder licht en verwarming te bibberen. Ook Nederland kreeg klappen. Zo bleek het Hollandse bedrijf Diginotar, dat onder andere DigiD-gegevens bewaakte, in 2011 super makkelijk te kraken. En konden journalisten in 2012 via internet zó de gemeentelijke gemalen van het Zeeuwse Veere besturen. Even met de code 'Veere' inloggen: huppekee. En dan was er in 2015 nog het verhaal van de gehackte ov-chip. We zijn geneigd het te vergeten, denkt Van den Berg, omdat we nu

'Iets wat op afstand bestuurd wordt, kan immers gehackt worden.'

eenmaal de diep menselijke neiging hebben om rampen weg te stoppen. En omdat we er misschien niet aan willen dat bijna ons hele bestaan digitaliseerd is. En: omdat sommige ontwikkelingen ons boven de pet groeien. Staan we er, als we 's ochtends een pot thee zetten, bij stil dat computers inmiddels ook het water uit de kraan regelen? Willen we het wel weten? Beetje bij beetje worden we ons er volgens Van den Berg van bewust dat cyberwapens net zo eng als echte wapens zijn. Maar dat betekent nog lang niet dat alles op orde is. Hoe sterk staan onze ziekenhuizen, banken en telecombedrijven op een schaal van één tot vijf sterren tegenover gevaarlijke cybercriminelen? Hoogleraar Van den Berg en andere deskundigen als Ludo Baauw (Intermax), Petra Oldengarm (Hoffman) en Richard Franken (The Hague Security Delta) zetten het op een rij.

Overheid

Als het om cybersecurity gaat, is er volgens deskundigen een enorm verschil tussen rijk en lokale overheden. Den Haag heeft de afgelopen jaren fiks in beveiliging geïnvesteerd, maar gemeenten zijn soms nog zo lek als een mandje. En dat is extra vervelend nu ze steeds meer taken en budget krijgen.

Veiligheid: ★★★☆☆

Banken

Na heftige criminele hacks vanuit Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland hebben banken hun zaakjes inmiddels strak op orde. Ze beschikken over een batterij veiligheidsspecialisten, maken geregeld risicoanalyses, en houden al het dataverkeer minutieus in de gaten. Betaalt een klant het ene moment vanuit Roosendaal en het andere vanuit Djibouti, dan grijpen ze in.

Veiligheid: ★★★★★ / ★★★★★

Energie

Omdat het Nederlandse energienetwerk keurig in stukjes is opgedeeld, lijkt de kans op het eerste gezicht klein dat het hele zaakje in één keer plat gaat. Toch zijn experts er niet gerust op. Is de sector die zó cruciaal is wel echt goed gewapend tegen

'Even met de code 'Veere' inloggen: huppekee.'

meerdere, gecoördineerde hacks tegelijkertijd?

Veiligheid: ★★★☆☆ / ★★★☆☆

Transport

De grote bedrijven in de luchtvaart, in het openbaar vervoer en het vrachtverkeer kunnen zich geen misser veroorloven: ze investeren flink in cyber security. Er zijn wel zorgen over kleine ondernemingen. Zo zou een bedrijfje dat op Schiphol de bagage afhandelt wel degelijk een virus in het centrale computersysteem kunnen importeren.

Veiligheid: ★★★☆☆

Waterschappen

Sinds bruggen, sluizen en keringen op afstand en per computer bestuurd worden, is het 'watermanagement' volgens experts heel kwetsbaar. Iets wat op afstand bestuurd wordt, kan immers gehackt worden. Mogelijk zwart scenario: criminelen

goien de sluizen open en zetten moedwillig een deel van Nederland onder water.

Veiligheid: ★★★☆☆

Mobiele telefonie

De kans dat het complete telefoonverkeer dood valt, is volgens deskundigen heel klein. Telecombedrijven hebben er, net als banken, namelijk zelf alle baat bij hun systemen zo goed mogelijk af te dichten. Ze beschikken inmiddels allemaal over goed geoutilleerde afdelingen cyber security. Ook KPN, dat zelf nog in 2012 gehackt werd. En er gelden zware wettelijke verplichtingen.

Veiligheid: ★★★★★ / ★★★★★

Zorg

Nu de digitalisering opruikt, moeten de zorginstellingen aan de bak. Want artsen kunnen niks als ze niet bij de elektronische dossiers van hun patiënten kunnen. Soms niet eens meer opereren: steeds meer medische apparatuur is immers ook digitaal. Volgens experts zijn de grote instellingen druk bezig met het beveiligen van hun systemen maar geldt dat nog niet voor de kleine. Een regionaal ziekenhuis kan uit de running raken door een cyber attack.

Veiligheid: ★★★☆☆